

Økonomi ved Institutt for reiseliv og nordlige studier (IRN)

IRN hadde ved inngangen til 2021 et akkumulert merforbruk på 15,2 mill kroner. Merforbruket tilsvarer 105% av tildelt ramme for 2021 (14,5 mill kroner). Instituttets ramme (tildelt fakultetet i 2018) sett opp mot dagens bemanning gir et årlig merforbruk på 4,0 mill. Årsaken til merforbruket ligger i forhold knyttet til budsjettspiltene i forbindelse med organisasjonsendringene i 2013 og 2018.

Den økonomiske situasjonen ved Institutt for reiseliv og nordlige studier var også tema på vårens dialogmøte mellom universitets- og fakultetsledelsen. Oppfølgingspunktet fra dialogen var at:

Det avtales et møte mellom nivå 1 og fakultetet hvor det avklares nærmere hvordan saken om den økonomiske situasjonen ved IRN skal løses. Formål er å lage et forslag til "redningspakke" hvor man kombinerer innsats fra institutt, fakultet og sentralt.

Det var eget møte mellom rektor/universitetsdirektør og dekan/fakultetsdirektør hvor en diskuterte nærmere hvordan en slik "redningspakke" kunne utformes, med bidrag fra alle nivå. Her ble det blant annet enighet om å se videre etter bidrag fra fakultet og institutt, samt å fremme problemstillingen inn i budsjettinnspillet fra fakultetet.

Både problemstillingen og problemløsningen er todelt: vi må få nullet ut tidligere års merforbruk (det klarer ikke instituttet/fakultetet alene), og vi må ha en avklaring på fremtidig budsjettnivå som vil avgjøre om det skal være en betydelig nedbygging av instituttet (med dagens tildeling), eller en ivaretagelse av nåværende fagmiljø (forutsetter rammeøkning). I oppfølgingsmøtet gikk dialogen på at bidrag til å løse begge problemstillingene (gammel gjeld og fremtidig ramme) måtte komme fra alle tre nivåene.

Som orientert om i oppfølgingen av budsjettert merforbruk, jobber IRN aktivt med bemanningsplaner og gjør nødvendige grep for å omstille økonomien i de forholdene de har innflytelse over (blant annet med tanke på ekstern finansiering). Fakultetet ser på hvilke muligheter som ligger for å bidra fra det fakultetsvise fellesskapet, og skal ha egen sak opp for fakultetsstyret hvor en vil foreslå omfordelinger av mer-/mindreforbruk mellom enheter. Fakultetet spilte også inn forslag om rammeøkning til IRN i budsjettprosessen for 2022, uten at det ble prioritert i forslaget til og tildelingen fra universitetsstyret.

Bidrag fra universitetsfellesskapet anses som nødvendig både for å dekke opp tidligere års merforbruk og for å unngå en betydelig reduksjon av det tilbudet som kan gis fra IRN.

Vedlegg: notat til dialogmøtet vår 2021

Økonomisk situasjon ved Institutt for reiseliv og nordlige studier (IRN)

IRN hadde ved inngangen til 2021 et akkumulert merforbruk på 15,2 mill kroner. Merforbruket tilsvarer 105% av tildelt ramme for 2021 (14,5 mill kroner). Årsaken til merforbruket ligger i forhold knyttet til budsjettsplittene i forbindelse med organisasjonsendringene i 2013 og 2018.

Innledning

Økonomisk situasjon for HSL-fakultetet var tema på dialogmøtet med universitetsledelsen høsten 2020. Temaet ble satt på agendaen etter ønske fra styret ved HSL. I forkant av møtet sendte HSL inn et notat som belyste en vanskelig økonomisk situasjon. Notatet var todelt og belyste 1) en økonomisk utvikling med direkte og indirekte kutt i grunnbevilgningen til alle de faglige enhetene ved UiT, og 2) bevilgningsendringer som i særskilt grad har redusert HSLs reelle økonomiske rammer. Del 1 var ment til informasjon for å belyse en generell vanskelig situasjon, mens del 2 var et oppspill til dialog, hvor vi særlig ønsket tilbakemeldinger på våre innspill knyttet til det økonomiske oppgjøret i etterkant av organisasjonsendringene i 2018.

I dialogmøtet i oktober i fjor var det enighet om at nivå 1 skulle gi en skriftlig tilbakemelding på de innvendingene HSL hadde til det økonomiske oppgjøret etter organisasjonsendringene i 2018, hvor store deler av IRS-fakultetet ble lagt til HSL. I oppfølgingspunktet fra dialogmøtet heter det “*Det gis skriftlige tilbakemeldinger på problemstillinger knyttet til notat om økonomi.*”. Her burde nok fakultetet vært mer observant og presisert på nytt hva en ønsket tilbakemelding på. I notatet vi mottok 18. mars i år står det ingenting om det økonomiske oppgjøret etter IRS-fakultetet, men en kort og generell kommentar om at fakultetet har anledning til å gjøre administrative og faglige prioriteringer, samt at det er begrensede muligheter til en større omfordeling av midler ved UiT.

Vi vil i dette notatet belyse hvordan de økonomiske oppgjørene i 2013 og 2018 særlig har vanskeliggjort Institutt for reiseliv og nordlige studier (IRN) sitt økonomiske handlingsrom.

Fusjonen i 2013

Da Høgskolen i Finnmark og Universitetet i Tromsø ble fusjonert, ble IRN lagt inn i det daværende Finnmarksfakultet. Bevilgningsfordelingen ved HiFm i 2013 ble (så vidt vi vet) lagt til grunn for de nye rammene. På det tidspunktet var økonomi, reiseliv, media og nordlige studier inn under samme institutt. I budsjettsaken er det omtalt at IØR var det eneste instituttet ved HiFm som hadde lønnskostnader som var større enn grunnbevilgningen. Årsaken til dette lå i høy ekstern finansiering, som dekket opp flere av de faste stillingene ved instituttet. Lønnsrefusjonene fra den eksterne finansieringen i 2013 var i hovedsak knyttet til reiseliv.

Utforming av budsjett for IRN i 2014 ble gjort av Finnmarksfakultetet. I budsjettfordelingen ble det lagt til grunn at IRN hadde god, ekstern finansiering, og det ble budsjettert med at ekstern finansiering skulle dekke lønnskostnader for tre til fire stillinger. Dette var allerede eksisterende, faste stillinger, og de som gikk inn i prosjektene var fast ansatte ved HiF/instituttet. Det vil si at lønnsbudsjettet for instituttet ble budsjettert kunstig lavt. Som følge av at de eksterne lønnsrefusjonene ikke var på samme nivå som tidligere, ble IRN i flere av årene mellom 2013 og 2018 kompensert for differansen gjennom bruk av Finnmarksfakultetets strategiske midler.

Organisasjonsendringen i 2018

Da IRN i 2018 ble flyttet til HSL ble igjen budsjetttrammen som ikke tok hensyn til instituttets reelle faste bemanning lagt til grunn, og skjevheten i grunnfordelingen som ble innført i 2013 ble permanentisert.

Samtidig ble handlingsrommet det tidligere Finnmarksfakultetet hadde hatt gjennom blant annet strategiske midler fjernet ved at 2/3 av midlene som lå på fakultetsnivået ble tildelt nivå 1 i form av campusadministrasjon, fellestjenester, seksjonskostnader og driftskostnader. Dette er nærmere omtalt i notatet som ble sendt til dialogmøtet i høst.

Økonomisk situasjon i dag

IRN hadde i 2020 et merforbruk på ordinær drift på 3,4 mill kroner, og hadde ved inngangen til 2021 et akkumulert merforbruk på 15,2 mill kroner. Rammetildelingen til instituttet for 2021 er på 14,5 mill kroner. Som følge av skjevheten mellom (historisk) tildelt ramme og de faste stillingene instituttet har, er det sannsynlig med merforbruk de kommende årene også.

IRN jobber nå aktivt med bemanningsplaner og gjør nødvendige grep for å omstille økonomien i de forholdene de har innflytelse over. I fjor ble to av tre søknader om FoU-termin avslått med begrunnelse i instituttets økonomi. Det gjøres grundige vurderinger i forhold til utlysning av stillinger som blir vakante. I ett av instituttets fagmiljø vil det fra april 2021 til 31.12 2021 være tre ansatte som går av med pensjon. Det betyr at 50 % av fagmiljøet forsvinner, noe som har store konsekvenser for muligheten til å gjennomføre studieprogrammet. Instituttet og fakultetet må slik situasjonen er nå vurdere om det er rom for å videreføre deler av instituttets aktivitet.

Oppsummering

IRN har realistisk sett ikke mulighet til selv å håndtere det akkumulerte merforbruket instituttet har per dato. På sikt vil en kunne bygge seg ned til en kostnadsside hvor en balanserer innenfor året på forventet rammetildeling. En slik nedbygging vil innebære en nedskalering av det tilbudet instituttet kan gi/den aktiviteten instituttet kan ha. Dersom instituttet også pålegges å fullt ut dekke opp sitt akkumulerte merforbruk, vil det innebære en ytterligere og vesentlig reduksjon av instituttets faglige aktivitet.

Som følge av den anstrengte økonomiske situasjonen generelt, er fakultetet i gang med en større gjennomgang av den totale økonomien til fakultetet, hvor en også ser på tvers av enhetene. Slik situasjonen er nå er et av spørsmålene fakultetsstyret må ta stilling til om øvrige enheter ved HSL-fakultetet skal dekke opp for de feil som er gjort forut for at IRN ble en del av HSL. Fakultetsledelsen mener det er urimelig og feil at dette ansvaret legges til HSL, og ber om universitetsledelsens tilbakemelding på dette notatet.